

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

19

1925

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΩΔΙΚΟΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

II-C 35 (CYRILLUS 36)

Μεταξύ τῶν μὴ καταγραφέντων καταλοίπων τοῦ Λάμπρου εὑρίσκεται καὶ τετράδιον φέρον ἐξώθεν ἐπιγραφὴν «Νεαπόλεως 1899». Τοῦ τετραδίου τούτου ἐν τέλει ἔχουσιν ἀποκοπὴ πλεῖστα φύλλα οὕτως ὥστε σώζονται σήμερον μόνον ὀκτὼ φέροντα ἀρίθμησιν κατὰ σελίδας 1 16 καὶ ἐπιγραφὴν «Νεαπόλεως II—C—35 (Cyrillus 36)».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ἡμέτερον τετράδιον περιεῖχε λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν κωδίκων Νεαπόλεως II—C—35 (Cyrillus 36) καὶ II—C—36 (Cyrillus 35) γενομένην ὑπὸ τοῦ Λάμπρου κατὰ τὸ 1899. Τὸ περιεχόμενον τοῦ τετραδίου τούτου ἐπωφελήθη ὁ Λάμπρος πρὸς σύνταξιν διαφόρων διατριβῶν, ὧν τινες ἐδημοσιεύθησαν ἤδη ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι, ἄλλαι δὲ δημοσιευθήσονται προσεχῶς εὐρεθεῖσαι μεταξὺ τῶν μὴ καταγραφέντων καταλοίπων τοῦ Λάμπρου. Ἐὰ φύλλα τοῦ ἡμετέρου τετραδίου, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἐχρησιμοποίησεν ὁ Λάμπρος κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν εἰρημένων διατριβῶν, ἀπέκοψεν ὁ ἴδιος ὁ Λάμπρος ὡς ἀχρηστα, οὕτω δὲ ὑπελείφθησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ τετραδίῳ ὀκτὼ μόνον φύλλα, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον δὲν ἐχρησιμοποίησεν ὁ Λάμπρος. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἐκδίδομεν κατωτέρω τὸ περιεχόμενον τῶν ὀκτὼ τούτων φύλλων.

Κ. Ι. Δ.

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ II—C - 35 (CYRILLUS 36)

φ. 3α. Ἐπιστολὴ τῆς 22 Ἀπριλίου 1583 ἀπὸ Ῥώμης ὑπογεγραμμένη Come fr'ello Il Card. di S. Senna πρὸς Μακάριον Μονεμβασίας.

«Molto Reverend Monser come fr'ello. Ho ricevute le due mezze botti di Vino di Posilipo che à V. J. e

piacuto mandarmi, et mi rincesse che la sua amorevolenza, et la troppo cortesia sua sia causa di farle pègliar questo incommodo. Tuttavia la ringratiò intimitamente.

Ὁμοίως ἐν Νεαπόλει εὕρισκτο ὁ Μακάριος καθ' ὃ φαίνεται ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ καρδιναλίου ἀπὸ Ῥώμης 26 Νομβρίου 1582 ἐν φ 5α.

Ὁ ἐν φ. 76 γράφων Θεόδωρος Ἀκαζᾶς (Theodoro Acaza) προσπιλέγεται d' monoyany. Ἐν φ. 8α ἑλληνικὴ ἀπόδειξις γεγραμμένη ὑπὸ Ἑρμολάου Γέτζου ἀνορθογράφως. Ἢ ἐγὼ Ἑρμολαος γέτζος· ἔγραψα· τὸ παρον· γρ' ἀπαρτα· τῆς ἀνάς· εὐδιμονογιάνη· πρὸς ἔλαβε· τὰ εἰκοσιπέντε δουκάτα· ἀπὸ τὸν μήσερ· ἀντήνερο· πρέτακομή· γιὰ τῆ δενηξερὶ να γραφή· το ἔγραψα· ἐγὼ· Ἑρμόλαος·

Ταῦτα κάτωθεν ἀποδείξεως ἀνορθογράφου ἐπίσης ἑλληνιστὶ γεγραμμένης καθ' ἣν ὁ Ἀντένορος Ἀτζαγειώλης ὁ πρωτοκόμης ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κανιερώτατον Μονεμβασίας εἰκοσιπέντε δουκάτα τὰ ἑποῖα ἐδόθησαν γιὰ πάρτας τοῦ καπετάνειου Θεώδωρου ἀκατζᾶ τοῦ ἐδεμῶνο Ἰῶ κτλ.

φ. 9-11. Ἐπιστολὴ ἀνυπέγραφος ἢ μᾶλλον σχέδιον Ἰταλιστὶ Sanctissimo et beatissimo padre· εἶνε προφανῶς τοῦ Μακαρίου Μονεμβασίας, ἔστις καὶ ἀναφέρει ἐν τῇ ἐπιστολῇ ῥητῶς ἑαυτὸν ὡς ἄλλοτε Μονεμβασίας προϊστάμενον 8 ἐπισκοπῶν. Ποιεῖται μνησίαν τῶν αἰσθημάτων του ὑπὲρ τῆς Ῥωμ. ἐκκλ., ἀναφέρει τὴν εἰς αὐτὴν πίστιν τοῦ Βησσαρίωνος καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, ὧν ἄλλως θεωρεῖ ἑαυτὸν κατώτερον. τὴν ἀξίαν, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν πίστιν καὶ ζητεῖ ἐκκλησιαστικὴν τινὰ ἢ διοικητικὴν ὑπηρεσίαν παρὰ τοῦ πάπα, εὐχόμενος τὴν total ruina dell'orientale tirano et acerbiss° nemico del nome christiano καὶ ἄμα l'augmento et prosperità della Sta chiesa Roma et con la prosperità et longa vita di V-Sta in honore del sumo Dio che la conservi in secula seculorum Amen.

φ. 13α. «Certifico y hago fee [ἢ fea] yo Andres Fasano vezino di Napoli pubco y Real notario de como he reconocido una carta testimonial hecha por el

consejo colateral de su mag^d : por expirssso; mandato Regio in Persona de Don Theodoro Meliseno adcer y nucbe de Ottobre mill. y quincintor ochenta; y uno, en la qual fue declarado dicho Don Theodoro Meliseno conforme parece ser Senor y despota de la Ciu^d de enno xanti e periphori et da la gheronisma de elis-
ponto de samo y de milia y del golfe de milla (;) à el por sucession y herencia de sus progenidores

Κατωτέρω ὁ Μελισσηνὸς λέγεται καὶ Κομνηνός. Χρονολογία τοῦ ἔγγραφου τούτου τοῦ Fasano ἐν Νεαπόλει, 9 Ἰουλίου 1610.

*Ἐπικεκύρωται δὲ ὑπὸ Don Ferdinandus Gonsagha princeps Melfitti comes guestelle et compri Bassi κτλ.

Ἐν φ. 186 ὅπερ εἶνε τὸ ἐξώφυλλον τῆς παρὰ Cyrillus διδημοσιευμένης ἐπιστολῆς τοῦ Don Juan γέγραπται : Τῷ πανισρωτάτῳ καὶ θεωσεβειστάτῳ κυρίῳ μακαρίῳ [μητρει]πολίτῃ Μωλδβασίας [καὶ ἐ]ξάρχῳ πάσης Πελοποννήσου ἐντίμος δοθεῖη.

Τὰ συμπληρωμένα λείπουν καὶ ὁ χώρος λευκὸς διότι κάτι τι ἦτο ἐπικεκολλημένον καὶ συνεξέλιπε σὺν τῷ χροῶνι μετὰ τῶν γραμμάτων.

*Ἄξιον φωτογραφῆσεως ἐν φ. 21α ἐπὶ περγαμηνῆς ἔγγραφον [instrumentum] ὑπογεγραμμένον ὑπὸ Victor de Marseis ρ. Domini Ludovisi notarius publicus Imperiali et Veneta auctoritatibus de pmissis rogatus. Τὸ ἔγγραφον τοῦ 1575 indictione tertia τῇ 14 Μαρτίου. Βεβαιῆ κατὰ τὰς ἐνόρκους μαρτυρίας Γαβριήλ Σεβέρου de monovasia Monacus et grece caloierus vulgariter nuncupatus καὶ τῶν Joanes de Armario q. D. Georgii Emanuel enifi (?) filius D. Nicolai et Georgius Bambacari q. D Antonii omnes tres predicti cives Monovasienses καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν διαφόρων ἔγγραφων, ὅτι ὁ πρῶτος Μονεμβασίας Μακάριος ὅν εἶδον καὶ ἀνεγνώρισαν, τῷ 1572, tempore quo classis inimica Turcarum in illibus partibus pervenit et de certara credebatur cum classe maritima S^{mi} D. Pape, catholice

Majestatis Philippi Hispania Regis etc et sermi ducalis dominii venetorum, ότι τότε ὁ Μακάριος ὑπεκίνησεν εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐπανάστασιν τῶν subditos suos diocesanos christianos in notabili numero, in provincia Peloponnesus contra incinicos Turcos levare non cessavit et elevavit et multa alia in subsidium et auxilium Christianorum et catholice fedis peregit, propter que ἐπισύρας τὴν ὀργὴν τῶν Τούρκων ἐξέφυγεν ἀπὸ τῶν ἀπίστων ἐγκαταλιπὼν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πάπα, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν εἰς Βενετίαν ἔνθα εἶδον αὐτὸν καὶ ἀνεγνώρισαν εἰ ρηθίντες.

φ. 22α. Διαβιτήριον ἐκδοδομένον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Don Juan de Austria Cappitan General dela Santa liga χάριν Θεοδώρου Μελισσηνοῦ μεταβαίνοντος εἰς Μωρέαν con dos exeados e. Por quanto Theodoro Melexino va con dos exeados a la provincia dela Morea y otras partes de levante por mia orden á cosas del beneficio Comun dela Sancta liga mandames por la presente á todos los ministros y otras personas á nostra jurisdiccion κτλ. οὐ μόνον νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσωσιν ἀλλὰ νὰ παράσχωσιν αὐτῷ πᾶσαν εὐκολίαν κτλ.

Ἡμερομηνία Μεισήνη 10 Ἰουνίου 1572.

Καὶ ἄλλα ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ, τοῦ αὐτοῦ περὶπου χρόνου (Ἰουλίου 1572).

Κατὰ τὸ φ. 265 ὁ Μελισσηνὸς μεταβαίνει εἰς Ἰσπανίαν.

Ἐν φ. 31α. Ἐπιστολὴ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου Κολόννα πρὸς τὸν Θεόδωρον Μελισσηνόν.

Ἔχει οὕτω :

Bene andarete ad avvisar quelli buoni cristiani et prelati della morea come co M. Antonio Colonna vengo con esercito et 200 vele avanti et fra pochi giorni viene il Sermo Signor don Giovanne con molte forze per mare e per terra per sollevare i cristiani della ti-

rannide del Turco et in tutti Stiano di bon animo e pronti armati per eseguir quello et dalla alta de IC. don giovanne sará ordinato et se in tanto vi venisee occasione di far motivo con prender de turchi et ruinar alcun sangiaccio lo facciotte perche subito Sarete ajutati et come ve si dice sua alta sara brevemente di qua non mancate darne avviso cosi delli turchi come delle forze vestre e di quanto vi occorre per beneficio di questa Sta sorpresa. In Zante lultimo di luglio 1572. M. Antonio Colona gle. Με σφραγίδα στρογγύλην επικεκολλημένην ἣς ἐκλιπούσης ἔμειναν μόνον τὰ κάτωθεν ἴχνη.

Πρὸς τὸν Colona ἐν φ. 19α-β ἐπιστολή τοῦ Don Juan ἰσπανική (φωτογραφητέα ἢ ἀντιγραπτέα).

φ. 34α. Ὁδηγίαι καὶ ἐρωτήσεις κατὰ τὰ ὀπισθεν ἐν φ. 34β σημειούμενα ὑποβληθεῖσα εἰς τὸν Μακάριον Μονεμβασίας ὑπὸ Juan de Stay κατ' ἐντολήν τοῦ Δὸν Ζουάν. Ὅπισθεν ἡ ἡμερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1572 sancta Maria dinoua de ya nica.

Αἱ ὀδηγίαι καὶ ἐρωτήσεις τοῦ φ. 34α ἄρχονται.

Yra braço de Mayna.

Des embarcar se conel griego quolleua.

Ἐν τῷ φ. 34α ἄνω μονοκονδυλία «† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μακάριος καὶ ἐξάρχος πάσης Πελοποννήσου», κάτω δὲ λείψανα ἄλλης μονοκονδυλίας ἀνεπαρκῆ πρὸς διάγνωσιν, διότι ἀποτετριμμένος ὁ χάρτης ὁ περιέχων τὸ κάτω μέρος. Ἐν δὲ φ. 34β καὶ ἡ ὑπογραφή Theodoros Melissinos.

Φωτογραφητέα τὰ φ. 34α καὶ β.

Τὸ ἐν φ. 36β. Ἰατρεῖον πνευματικὸν ἀφιεροῦται «Τῷ ἐκλαμπρωτάτῳ καὶ αἰδεσημωτάτῳ κυρίῳ μακαρίῳ μελισσηνῷ μητροπολίτῃ μονεμβασίας ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Πελοποννήσου, καὶ τὸν τόπον ἔχων τοῦ σίδης: Ἰωάννης ἐγιομαύρας κύπριος, χαίρειν:-

φ. 37 α-β Ἰσπανικὸν ἔγγραφον τοῦ Δὸν Ζουάν, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν Μακαρίου Μονεμβασίας καὶ Θεοδώρου Μελισσηγοῦ su hermano.

(φωτογραφητέον) ἢ ἀντιγραπτέον μᾶλλον.

φ. 41, α καὶ 42, α ἐπιστολαὶ ἰσπανικαὶ ἄγγραφοι (ὄχι τὸν Δ'ν Ζουάν) πρὸς τὸν Μακάριον εἰς Νεάπολιν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1577.

φ. 43α. Don Sancho de Padilla del conseso de su Maysu Embaxador enesta illma Republica de Genova (ἰσπανιστὶ) διαβεβαιοῖ διὰ τὸ ἀρχιεπ. Μονεμβασίας que es en la morca en Lebante...va a la corte de su m^d Catholica a negocios importantes a sa servigio καὶ τῷ παρέχει διαβατήριον.

Ἐν Γενεύῃ 20 Ἰουνίου 1578.

φ. 46, α. Ἐπιστολή

† Γαβριήλ ἐπίφ. Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρῖδων καὶ πάσης Βουλγαρίας, σερβίας, ἀλβανίας, μολδοβλαχίας, οὐγκροβλαχίας, καὶ τῶν λοιπῶν. Πανιερώτατε μητροπολίτα Μονεμβασίας καὶ ὑπέριμε, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργῆς κύριε κύριε μακάριε· χάρις εἴη σοὶ τῇ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ· γνωστὸν ἔστω σοὶ φίλτατε, καὶ παρ' ἡμῶν τῶν πάλαι γνωστῶν, ὁποῖος εἰμι ὁποτὲ ἱεροδιάκονος ἐν Πελοποννήσῳ μετὰ τοῦ Χριστιανουπόλεως κυροῦ Σωφρονίου ὅταν εἴχετε σκάνδαλα διὰ τὴν ἐπισκοπὴν Ἀνδροῦσαν καὶ ἐχειροτόνησες ἢ σὴ ἱερότης τὸν κύρ. Παρθένιον ἐπίσκοπον Ἀνδρούσσης οἴδας καλῶς καὶ τὸν ἐν κυρίῳ γλυκύτατον χαιρετισμὸν τῇ σὴ ἱερότητι κομιζῶ· ἀκουστὸν μοι ἐγένετο ὁ θάνατος τοῦ φίλτατου μοι ἀδελφοῦ Θεοδωράκι καὶ οὐ μικρὸς ἐλυπήθην· ἔμως φίλτατε γίνωσκε καὶ παρ' ἡμῶν, ὅτι ἔχουμεν εἰς Ῥώμην τὰ νῦν ἕως δύο μῆνας, καὶ ἐδεξιώσατο ἡμᾶς ὁ ἀγιώτατος ἄκρος ἀρχιερεὺς καλῶς· καὶ εἶμαι εἰς πολλοὺς λογισμούς, τὸ μὲν, ὅτι νὰ μείνω ἐν τῇ πρεσβυτέρῳ Ῥώμῃ, τὸ δ' ἄλλο, ὅτι ἐνθυμοῦμε καὶ τὴν ἐπαρχίαν ἡμῶν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ φίλους, καὶ τὸ τρίτον φίλτατε δηλιώμεν τοὺς ἀσεβεῖς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ὡς ἐπίστασαι ποτέ, ἀλλὰ τανῦν κύνες ἄγριοι (τὸ κ μελανωμένον πρὸς ἀπόδεσιν) καθ' ἡμῶν· ὅμως φίλτατε, πρὸς τὴν σὴν πανιερώτητα ἔρχεται ὁ ἐκ ἡμετέρας ἐπαρχίας ἱερότατος μητροπολίτης Πελαγονίας καὶ Περλεάπου, ὁ ἐν ἀγίῳ

πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κυρ ἱερεμίας, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας ἀγάπης δέξαι αὐτόν, καὶ σύνδραμε, ὅτι ὑπάρχει πολλὰ ἐπτωχὸς καὶ πόθεν ἔχεις φίλους διὰ τιμίου σου γράμματος, βοήθει αὐτόν· καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὸ παρόν, γράψον ἡμῖν φίλτατε ἵνα γινώμεν περὶ τὰς εὐεξίας σου· τὸν αὐτόθι δσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κυρ δανιήλ αὔχομαι, καὶ τὸν ἐν κυρίῳ ἀσπασμὸν κομίζω· ἀκοῦγῶ τὰς καλὰς αὐτοῦ ἀριστείας, καὶ χαίρομαι· ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἴη μετὰ τῆς σῆς πανισιότητος εἰς πάντι· Ἐρρωσο φίλτατε καὶ μέγα χαῖρε· φεβρουαρίου ιε'

(πράσινα) ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος α'

φ. 47α. Ὅμοιον πρὸς τὸ 43, α

φ. 49, α. Ἐγγράφον Δὸν Φιλίππου βασιλέως τῆς Ἰσπανίας καὶ τῶν δύο Σικελιῶν ἰσπανιστὶ δι' οὗ ἔνεκα τῶν ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῶν Χριστιανῶν ὑπηρεσιῶν καὶ παθημάτων τοῦ Μακαρίου Μονεμβασίας καὶ τοῦ Θεοδώρου Μελισσηνοῦ su hermano διατάσσει νὰ παρέχωνται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Νεαπόλει διαμονῆς των εἰς μὲν τὸν πρῶτον 50, εἰς δὲ τὸν δεύτερον 25 σκουδα κατὰ μῆνα.

1 Ἰουνίου 1574.

φ. 51, α Ἐπιτεχυρωμένον ἀντίγραφον ἐγγράφου τοῦ Δὸν Ζιυὰν ἐν ἔτει 1573 (ἀκριδέστερα τῆς ἐν τέλει χρονολογίας λειπουσιν ὄντος ἐφθαρμένου τοῦ ἐγγράφου) περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν αὐτῶν, ὧν ὁ Θεόδωρος Μελισσηνὸς καλεῖται δεσπότης Αἴνου. Αἱ ὑπηρεσίαι ἀναφέρονται εἰς τὸ 1572, λέγεται δὲ ἐδοθήσαν con una barquilla muy ciquita con gran periglio de su vida, εἶχον δὲ ὑπὲρ τοὺς 5000 ἄνδρας κλ.

Διήλθον ἔπειτα εἰς Κέρκυραν, ὅπως περάσωσιν εἰς Βενετίαν como Venezianos tratavan de paz con el Turco.

Τὸ ἔγγράφον (φ. 51α—β) ἀντιγραπτέον, εἰ καὶ ἐφθαρμένον τὸ κάτω ἡμισυ ὑφ' ὑγρασίας καὶ ἔχει ἐκλείπει μέρος αὐτοῦ.

φ. 54, α. Ἐπιστολὴ ἐκ Ρώμης ἰταλιστὶ come fratello τοῦ καρδινάλου J. Onof (?) τῆς 30 Μαΐου 1626 πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Νάξου καὶ Πάρου [ἴδε κῶδ. Π—Ο—36] διατρύχοντα ἐν Μεδρίτη, ὅτι ἔλαβεν ὁ πάπας ἐπιστολὴν per la quale ella gli

dà conto dell' honore che riceve l'ill^{mo} Legato in Co-
testo Regno.

φ. 56,α. Ἐπιστολή τοῦ Καρδινάλιου di Como πρὸς τὸν Μο-
νεμβασίας εἰς Νεάπολιν.

Molto Reverendo Mons^{er} come fratello La Sta di
N Sre ha tenuta tal memoria della persona di U. S et
pensiero di darle qualche trattenimento fermo costi
nel Regno di Napoli, che à giorni passati nel confe-
rire il Vescovato d'Avellino ha riservato a V. S. du-
cento scudi di pensione l'anno sopra quella chiesa,
come facilmente doverà già haver inteso. Et perché
è solito che chi è provisto d'entr. Ecc^{he} focci la pro-
fessione de la fede secondo l'uso di questa sta sede
avanti che goda di esse, sarà ricervata V. S. da Mons
Nuntio di far il medesimo che fonne gii altri: intorno
à che so ch'ella non si renderà punto difficile. Però
senz'altro mi offero à V. S. dicone greg^{le} ogni contento.
Di Roma a XIX di Novembre 1580

D. V S Reverend

Come fratello
U Car^{lud} Louco